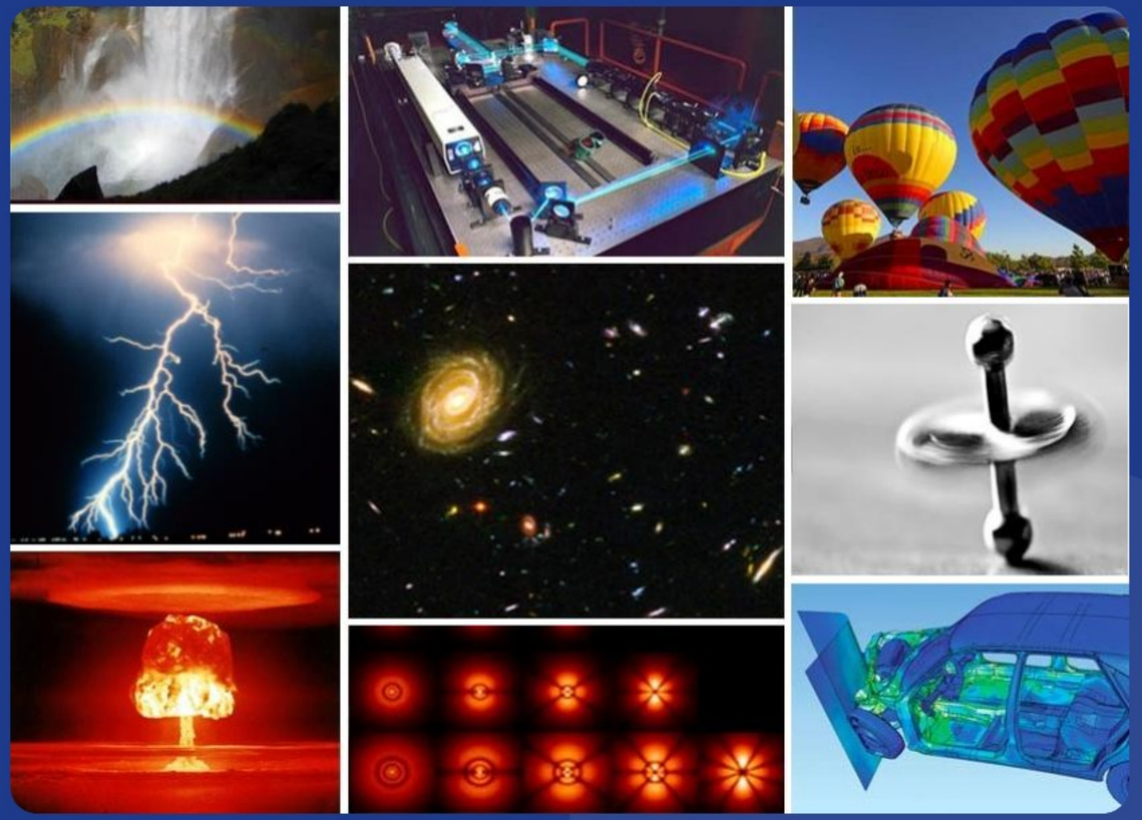
Физикалык чоңдуктар жана чен бирдиктер

7-класс үчүн өлчөнө турган касиеттер жана бирдиктер

🎯 Физикалык чоңдукту чен бирдиктен айырмалап, жазууларды туура окуп жана көрсөтүп үйрөнөбүз.

okuu.ai

kyzy Kyzdargul

АКТУАЛДАШТЫРУУ

Эмне өлчөнөт?

Нерсе, зат, сан жана бирдикти эстеп алабыз

Нерсе - бизди курчап турган дене, зат - ошол нерсе жасалган материал. 5 см жана 12 с жазууларында сан да, чен бирдик да бар. Сызгыч узундукту, секундомер убакытты көрсөтөт.

НЕГИЗГИ ТҮШҮНҮК

Үч нерсени бөлүп ал

Чоңдук, сан жана чен бирдик ар башка болот

Физикалык чоңдук

Нерсенин өлчөнө турган касиети. Узундук, масса, убакыт - мисалдар.

Сан

Чоңдуктун канча экенин көрсөтөт. Ал жалгыз өзү жетишсиз.

Чен бирдик

Санды түшүнүктүү кылат. См, кг, с сыяктуу белгилер колдонулат.

ТАБЛИЦА ҮЛГҮСҮ

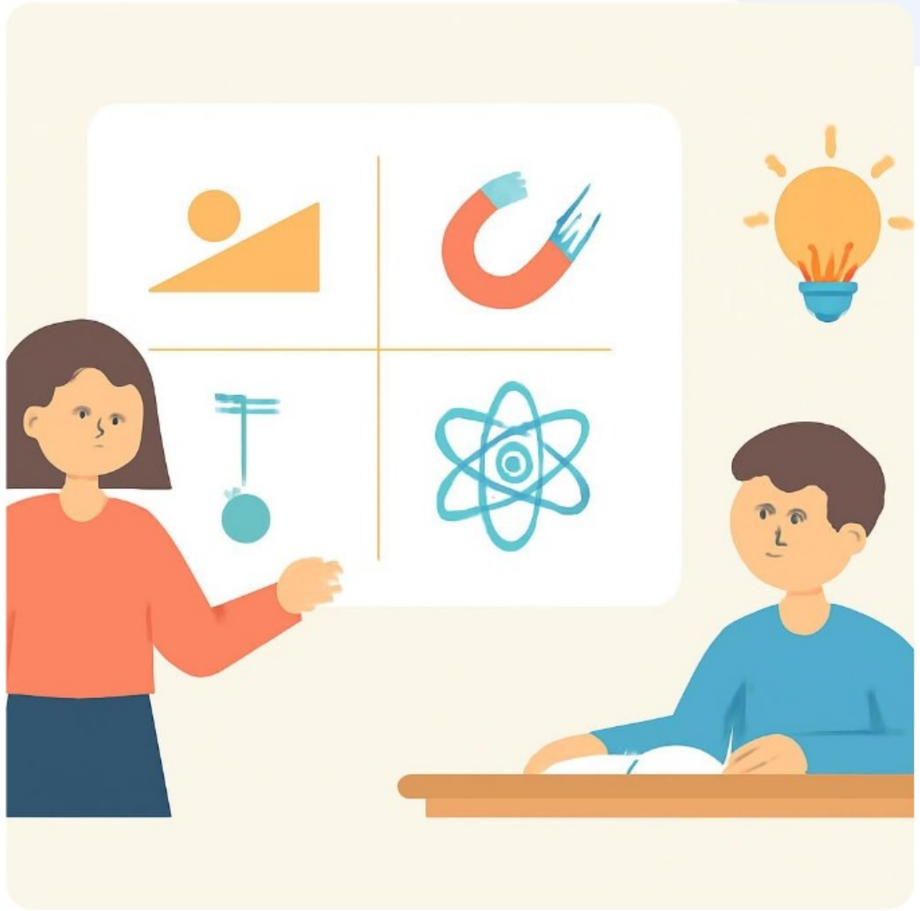
Белгилениши жана бирдиги

Узундук, масса, убакыт үчүн эң керектүү жазуулар

Физикалык чоңдук - өлчөнө турган касиет.

Белгилениши жана чен бирдиги ар дайым бирге жүрөт.

Узундук - l - м, масса - m - кг, убакыт - t - с.

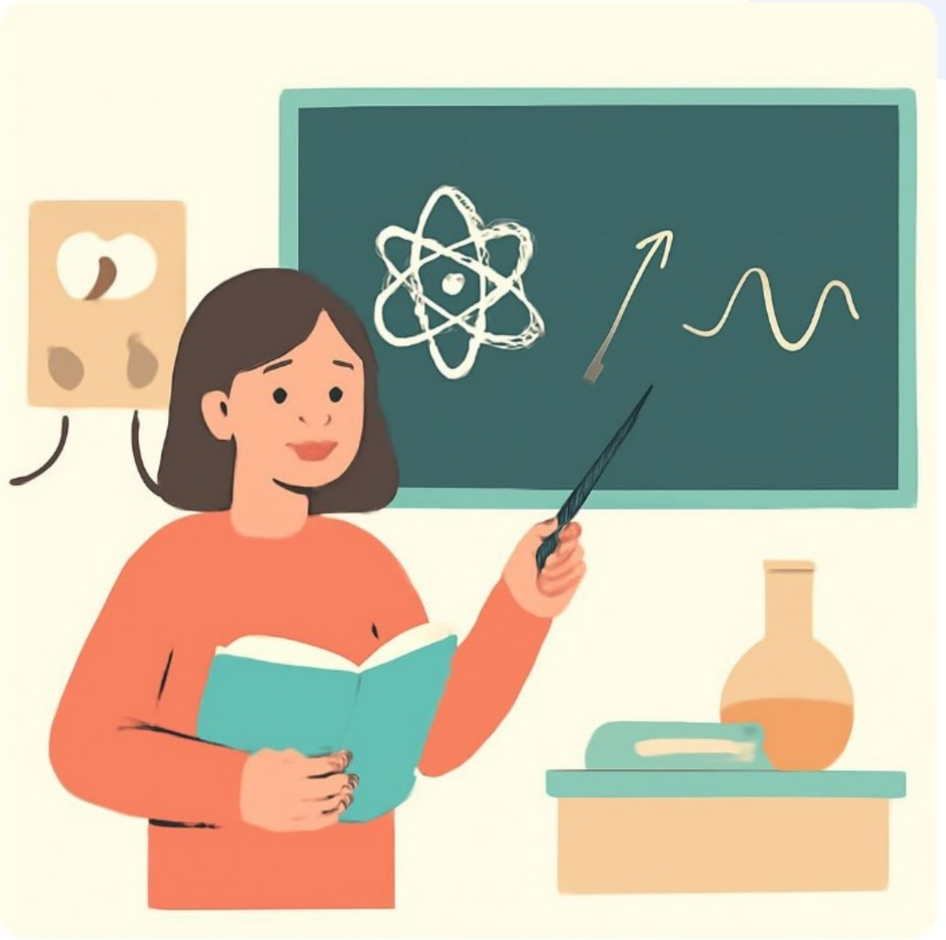

ҮЛГҮ МИСАЛ

24 см эмнени билдирет?

Санды, чоңдукту жана бирдикти өз-өзүнчө окуйбуз

Бир китептин узундугу 24 см болсо, узундук - физикалык чоңдук, 24 - сан, см - чен бирдик. 120 см = 1,2 м, анткени 1 м = 100 см. Демек, сантиметрди метрге айлантууда 100гө бөлөбүз.

ОКУУ ТАРТИБИ

Жазууну кантип талдайбыз?

Ар бир өлчөө жазуусун бирдей тартипте окуйбуз

1

Чоңдукту тап

Жазууда кайсы касиет өлчөнгөнүн аныкта.

2

Санды бөл

Канча экенин көрсөткөн санды өзүнчө айт.

3

Бирдикти оку

См, кг, с сыяктуу белгилерди так ата.

4

Туура жазы

Маанини ар дайым сан менен бирдикте көрсөт.

САНДАР ЖАНА БЕЛГИЛЕР

Кайсы чоңдук кайсы бирдикте?

Күнүмдүк өлчөмдөрдү туура белгилеп үйрөнөбүз

Чоңдук	Белгилениши	Чен бирдиги
Узундук	l	м
Масса	m	кг
Убакыт	t	с
Аянт	S	$м^2$
Көлөм	V	$м^3$

ТЕЗ ТЕКШЕРҮҮ

Кайсысы чоңдук, кайсысы бирдик?

Белгилерди бөлүп жазуу көндүмүн бекемдейбиз

3 м, 15 с, 2 кг, 8 см жазууларында 3, 15, 2, 8 - сандар. м, с, кг, см - чен бирдиктер. Узундук, убакыт, масса сыяктуу чоңдуктар сан менен бирдик бириккенде гана толук жазылат.

САЛЫШТЫРУУ

Туурабы же туура эмеспи?

Бирдикти алмаштырганда маанини сактайбыз

Туура жазуу

- 5 м = 500 см
- 1 м = 100 см
- Сан жана бирдик бирге турат

Ката кетирүү

- Бирдикти унутуп коюу
- Санды чоңдук деп айтуу
- Белгилерди аралаштыруу

САНДЫК МИСАЛ

1 м канча см?

Бирдикти өзгөртүүдө 100гө көңүл бурабыз

-

ТУРМУШТА

Кыргызстандагы өлчөөлөр

Мектепте жана үйдө бирдиктерди күн сайын колдонобуз

Сызгыч менен дептердин узундугун, тараза менен буюмдун массасын, секундомер менен сабактын убактысын өлчөйбүз. Дүкөндө, устаканада, спорт залда да сан менен бирдик дайыма бирге айтылат. Чен бирдик болбосо, өлчөө түшүнүксүз калат.

СУРООЛОР

Тез жооп берели

Чоңдук менен бирдикти дароо тааныгыла

1) 25 см жазуусунда кайсысы чоңдук? 2) 4 кгда кайсысы бирдик? 3) Убакытты кайсы прибор өлчөйт? 4) 1 м = канча см?

❓ **ВОПРОС КЛАССУ**

Жоопту толук айт: сан, чоңдук жана бирдик.

ЖЫЙЫНТЫК

Эң негизги үч ой

Бүгүнкү сабактын өзөгүн бир сүйлөмгө сыйдырабыз

Физикалык чоңдук - өлчөнө турган касиет. Чен бирдик - ошол касиетти сан менен көрсөтүү үчүн керек. Маанини туура жазганда сан менен бирдик дайыма бирге турат.

БЕКЕМДӨӨ

Дептерде текшер

Өзүңөрдүн жазууңарды азыр эле салыштырып көргүлө

1) 12 см, 8 кг, 20 с жазууларын бөлүп жаз. 2) Узундук, масса, убакыт үчүн бирдиктерди айт. 3) 5 м = 500 см экенин түшүндүр. 4) 7 кг, 7 г, 7 с ичинен кайсысы бир чоңдуктун түрлөрү?

❓ **ВОПРОС КЛАССУ**

Жоопту жуп менен текшерип, бир ката тап.

ҮЙГӨ ТАПШЫРМА

Кийинки сабакка даярдан

45-беттеги көнүгүүлөр жана үч мамычалуу таблица

Окуу китебинен 45-беттеги 1-3-көнүгүүлөрдү аткар. Дептерге физикалык чоңдук, белгилениши, чен бирдиги деген үч мамычалуу таблица түзүп, 5 мисал жаз. Кошумча: үйдөн же мектептен алынган 2 мисал үчүн чоңдукту, бирдикти жана приборду өз алдынча жаз.